

VANREDNI BROJ:

NOVI SAD NA A(U)KCIJI!

REGISTAR URBANOG SPOTICANJA

DECEMBAR 2010.
JANUAR 2011.

CEMENT

BESPLATAN
BROJ

SENZACIONALNO:

Lokalnim monopolom protiv
stranog investitora

**KAKO SU
HOLANĐANI
PROPALI U
NOVOM SADU**

Holandska firma od starta
trn u oku domaćim
investitorima. Kap
prelila čašu kad je
Vondel počeo da
prodaje jeftinije
kvadrate u Park City-u.
STR. 7

**Tvrđavi
ističe rok
TRAJANJA
dogodine!**

**Propadanje Gornjeg grada
počinje 2011. godine.
Dunav već progutao delove.
Pre mosta i investitora
Tvrđavi došla glave nebriga!!!**

ALMAŠKI KRAJ
TVRD ORAH
ZA GRAD!

**Komšije jače od
kancelarijskih
planera!!!**

Almašani pobedili u bitci sa
urbanistima i investitorima
nakom 5 godina. Kuće
ostaju, izbačen je planirani
'bulevar', krupni kapital
izvisio.
STR. 10-11

Zašto je kultura
gradsko siročiće
**BOLJE DA SE
NIŠTA NE DESI,
DOK SE NE
DESI** ?

U OVOM BROJU
SAZNAĆETE ŠTA SU 'BELE
FLEKE', KAKO NASTAJU I
KAKO IH OPRATI.
STR. 23-24

KINESKA ČETVRT

Budućnost Kineske četvrti jeste neizvesna. Ova industrijska zona postala je poslednjih godina odličan mamac za brojne investicione pokušaje. Prvo, neuspešno odabrano mesto za novi Muzej savremene umetnosti, zatim neuspeli tender od strane (u međuvremenu bankrotirane) holandsko/srpske firme „Vondel Capital“, trenutno lokacija za Muzej zaboravljenih umetnosti koju je inicirao Manual.Co, a od skora je tu (privremeno) smešten i SKNS. Iako je četvrt rezervisana za kulturu (tzv. „bele fleke“), nejasno je na kojoj osnovi će se doneti odluka o njenoj budućnosti, i ko će tu odluku doneti.

Kineska četvrt ulazi u fokus pažnje šire javnosti i planovima za izgradnju nove zgrade Muzeja savremene umetnosti Vojvodine (MSUV). Nakon raspisanog međunarodnog regionalnog konkursa za izradu idejnog arhitektonsko-urbanističkog rešenja zgrade 2007. godine, usvojeno je rešenje koje predviđa formiranje kompleksa Muzeja na ukupnoj površini od 10.000 m², na mestu bivše fabrike eksera „Petar Drapšin“. Konkurs je završen odlukom međunarodnog stručnog žirija da prvu nagradu dodeli projektu autorskog tima iz Kanade i Srbije: Robert Claiborne, Lia Ruccolo i Ivan i Petar Markov.
NOVI SAD / 27. JUN 2007.

Izložba „In Situ“ održana je u budućem „Manualovom“ muzeju u Kineskoj četvrti, a organizovali su je „Manualov“ Muzej zaboravljenih umetnosti (privatni muzej vlasnika preduzeća „The Manual Co.“ za izradu predmeta od kože), Muzej savremene umetnosti Vojvodine i „Visart“ asocijacija za vizuelnu umetnost i kulturu, pod pokroviteljstvom Pokrajinskog sekretarijata za kulturu. U katalogu izložbe navedeno je „Izložba „In Situ“ nalazi se u prostoru budućeg Muzeja zaboravljenih umetnosti, čija je lokacija direktno povezana sa zemljištem namenjenim izgradnji nove zgrade Muzeja savremene umetnosti Vojvodine“, čime se prvi put zajedno promovise lokacija Kineske četvrti kao potencijalnog mesta za muzejski kompleks.
NOVI SAD / 26. OKTOBAR 2007.

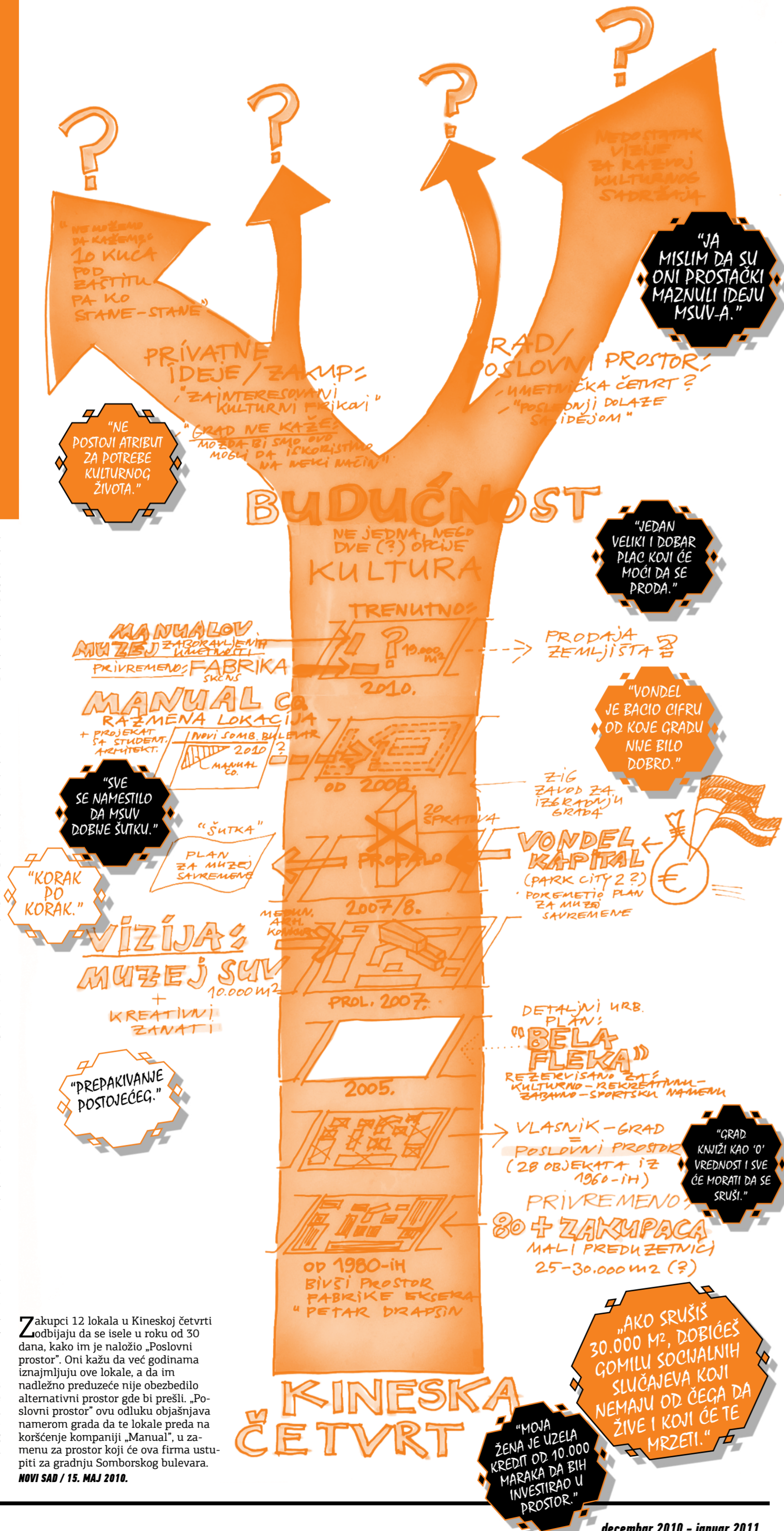
Paljenje umetničkih slika u Kineskoj četvrti u okviru performansa „Iz pepela u muzej“ grupe Led Art izazvala je burne reakcije javnosti. Umetnici optužuju gradsku vlast da ih ignorise i ne sprovodi adekvatnu kulturnu politiku. Ističu da grad još nema prostora za muzej savremene umetnosti i gradsku galeriju.
NOVI SADA / 22. SEPTEMBAR 2008.

Gradonačelnik Igor Pavličić već četiri meseca odgovarajući da potpiše dokument o prenosu prava na korišćenje zemljišta u Kineskoj četvrti MSUV-u za izgradnju novog muzeja. Postoje indicije da je lokacija postala interesantna za prodaju investitorima za tržne i poslovne centre, i izgradnja novog muzeja dovedena je u pitanje. Kao glavna zainteresovana kompanija pominjala se holandska kompanija „Vondel Capital“ koja od 2008. godine gradi ekskluzivni stambeno-poslovni kompleks „Park City“ na Limanu.
NOVI SAD / JANUAR 2009.

Usled neusaglašenosti gradske i pokrajinske vlade, kao i zbog pitanja daljeg načina korišćenja izgrađenog gradskog zemljišta u državnom vlasništvu, MSUV, kao nosilac projekta izgradnje nove zgrade Muzeja, od grada nije dobio pravo korišćenja zemljišta, te se od izgradnje zbog toga odustalo.
NOVI SAD / FEBRUAR 2009.

Departman za arhitekturu FTN-a u saradnji s „Manualom“ u jesen 2009. godine organizuje master studiu u kojem učestvuje 60 studenata završne godine arhitekture, projektujući „Manualov“ blok zgrada na trasi budućeg Somborskog bulevara. Sada sa 100 studenata radi isto, ali za Kinesku četvrt.
NOVI SAD / FEBRUAR 2010.

Zakupci 12 lokala u Kineskoj četvrti odbijaju da se isele u roku od 30 dana, kako im je naložio „Poslovni prostor“. Oni kažu da već godinama iznajmljuju ove lokale, a da im nadležno preduzeće nije obezbedilo alternativni prostor gde bi prešli. „Poslovni prostor“ ovu odluku objašnjava namerom grada da te lokale preda na korišćenje kompaniji „Manual“, u zamenu za prostor koji će ova firma upotpuniti za gradnju Somborskog bulevara.
NOVI SAD / 15. MAJ 2010.

Slučaj Manual
Identitet grada iz privatničke perspektive
KADA MUZEJ POSTANE KOST U GRLU

Kada je 2006. godine uzeo u zakup halu u Kineskoj četvrti, da bi od nje stvorio Muzej zaboravljenih umetnosti, Siniša Žarin, vlasnik „Manuala“, nije ni slutio da će ga taj potez, četiri godine kasnije staviti na velike muke koje mogu da ugroze poslovanje jedne od retnih perspektivnih novosadskih kompanija. Naime, Žarin je trenutno u pregovorima s gradom oko otkupa dela parcele na kojoj se nalazi njegovo preduzeće na Telepu, kako bi tuda prošao Somborski bulevar, a gradske vlasti nude mu prostor upravo u Kineskoj četvrti. - Cela stvar zapela je oko novca. Prvo se pojavio „Vondel kapital“ koji je želeo da otkupi Kinesku četvrt, kasarnu „Maršal Tito“ i Ribarsko ostrvo, a zatim su meni ponudili prostor u Kineskoj četvrti vredan svega petinu onog što je vrednost mog zemljišta na Telepu – kaže Žarin. Naime, „Manual“ je angažovao uglednu svetsku revizorsku kuću KPMG, koja je procenila vrednost preduzeća i brenda na 25 mil-

iona evra. Po rečima Žarina, grad očigledno ne prepoznaje šta za njegovu firmu predstavlja to zemljište na kojem sada proizvodi autentične proizvode od domaćih sirovina. - Sama ideja da se „Manual“ seli s Telepa, prilično je frustrirajuća. Mi smo ovde 25 godina, bavimo se tihom proizvodnjom i beležimo dramatičan rast iz godine u godinu. Nije isto seliti takvo preduzeće ili neko porodično domaćinstvo – objašnjava Žarin. Da bi se iselio u Kinesku četvrt, Žarin procenjuje da mu je potrebno bar tri godine da osposobi neuslovne hale, a situacije se komplikuje, jer, kako navodi, u trku za Kineskom četvrti uključilo se i preduzeće „Expo“ iz Lisabona. A zašto je Žarinu zanimljiv prostor u Kineskoj četvrti? On nekoliko decenija sakuplja industrijske artefakte koji opisuju stare zanate i štiti ih pod pokroviteljstvom ministarstva kulture. Kako nije imao prostora gde bi ih smestio, zakupio je prostor u Kineskoj četvrti, jer mu nije uspelo da progura ideju da sve to napravi na

Telepu. Nije uspeo, jer, kako kaže, došlo je do teških pregovora s gradom i opstrukcije. Sada, kada mu grad nudi prostor u Kineskoj četvrti, koja je po planovima namenjena kulturnim sadržajima, to slaže s njegovim planovima, ali Žarin podseća da grad ne može da procenjuje zemljište njegovog preduzeća, a da ne uzme u obzir i vrednost brenda „Manual“. Na pitanje zašto nije ranije preselio proizvodnju u Kinesku četvrt, Žarin kaže da nije želeo da seli pogon u zakupljeni protor, sve dok je vlasnik zemljišta na kojem firma sada posluje. - Nisam se već četiri meseca čuo ni sa kim iz grada. Vreme prolazi, a ni ja, niti grad ne možemo da čekamo. „Manual“ ne može da čeka, jer imamo obaveze prema partnerima, među kojima i petu tekstilnu kompaniju u svetu „Avirex“, a grad treba da završi Somborski bulevar. Nekako mi se čini da postoji namera da se Kineska četvrt proda „Expo-u“, ali im sada „Manual“ predstavlja problem – navodi Žarin.

„Rečnik gradskih dilema“
JAVNO SASTAVLJANJE

Arhitekta/ice, aktivisti/kinje, umetnici/e, novinari/ke i javne ličnosti različitih interesovanja za grad, javno će sastavljati Rečnik gradskih dilema. Kroz petominutna izlaganja, učesnici/e će definisati po jedan, za njih bitan, pojam Novog Sada današnjice ili sutrašnjice, stvarajući time svojevrsan kolaž profesionalnih razmišljanja i ličnih stavova o gradu i dilemama njegovog mogućeg razvoja.

Sreda, 22. decembar 2010. godine u 19:00h
Omladinski centar CK13, Vojvode Bojovića 13, Novi Sad

Samoorganizovanje građana sačuvalo Almaški kraj

KOMŠIJE JAČE OD KANCELARIJSKIH PLANERA

Ekipa Cementa: Šta je označilo početak vašeg organizovanja u građansku inicijativu?

Aca Cvetković: Sve je počelo iz revolta ljudi koji žive u našem kraju, kroz suprotstavljanje bestidnoj ideji da se svi ubacimo u zgrade i da identitet Almaškog kraja – specifično napravljene ulice i gotovo već tradicionalna kultura življenja – faktički izumre. Ono što je pozitivno u našem organizovanju jeste što imamo spoljne članove i dosta saradnika, i da su javne institucije, kao što je „Urbanizam“, počele ozbiljno da uzimaju naše ideje. Jedna od tih jeste i obustava plana da se napravi kolektivno stanovanje u našem delu grada. Ono što smo postigli je da smo zaustavili deo investitora i urbanističkih struktura grada u nameri da preimenuju naš prostor u kolektivno stanovanje u odnosu na pojedinačno, odnosno porodično i da se napravi bulevar koji bi totalno uništio matricu samog naselja i koji nema smisla jer bi izlazio na Dunav. A drugo je što mi idemo dalje, da parterno povežemo Almaški kraj sa centrom grada, da se osmisle fasade kuća i da se nadu sredstva da se taj deo grada kao celina poveže sa centrom. Ono što mi želimo za Almaški kraj jeste da se pokrenu inicijative poput turističke ponude, kulturne ponude i ponude u vidu starih zanata, ugostiteljskih objekata i da se tome da ekonomski aspekt.

EC: Da li ste se organizovali protiv plana iz 2005. godine ili kad se počelo sa gradnjom višespratnica u vašem kraju?

A.C. Plan je 2005. godine u vidu jednog postera, mesec dana stajao u lokalnoj mesnoj zajednici. A to je ustanova koja je odumrla. Svako mesnoj zajednici gravitira između pet i deset hiljada ljudi, za nju objektivno zna 20-30 ljudi, a plan za naš kraj je videlo oko troje ljudi. Mesna zajednica je osnovna jedinica za manipulaciju. Ceo slučaj, takođe, ide ruku pod ruku sa socijalnom pričom ljudi koji tu žive. Ovde je jako puno kuća svojevrementu nacionalizovano. Ljudi su otkupljivali stanove za 100 maraka i koji sada u investitorima vide šansu da za taj stan u koji ništa nisu ulagali decenijama, dobiju novu kvadraturu. Postoji velika mašinerija ljudi koji su nama suprotstavljeni, ali oni samo žele da imaju ekonomsku dobit od svoje nekretnine. Nama ide na ruku da je

Udruženje građana „Almašani“ sopstvenom inicijativom osporilo je detaljan urbanistički plan Almaškog kraja koji je podrazumevao opsežne promene urbanističke strukture, izradili su sopstveni predlog i u velikoj meri uticali na izradu novog plana, koji je 26. novembra 2010. godine usvojen na Skupštini grada. Iskustvo samoorganizovanja fokus je razgovora sa „Almašanima“ - Aleksandrom Cvetkovićem, Marijanom Majnim i Milošem Viškovićem. Istovremeno, nameće se potreba za novim razgovorom o širem kontekstu ove inicijative, o klasnom problemu Almaškog kraja i o motivaciji zasnovanoj, pre svega, na očuvanju privatnog vlašništva.

dobar deo investitora u velikim finansijskim problemima i da je gradnja stala. S druge strane, investitori bi mogli da rade objekte koji su primereni sredini u kojoj se nalaze. Tamo gde oni žele da naprave zgradu, mogu da se upuste u restauraciju objekta i kada se on privede nekoj nameni, mogu da imaju i veću finansijsku dobit nego od stanova.

nadglasani. Miloš Višković: Investitori su pritiskali urbaniste i narod tako što su tim ljudima nudili sve i svašta: huškali su komšije u kojoj se nalaze. Tamo gde oni žele da naprave zgradu, mogu da se upuste u restauraciju objekta i kada se on privede nekoj nameni, mogu da imaju i veću finansijsku dobit nego od stanova.

jer smo kao jednaki nastupali na javnim raspravama, kao pravni subjekt. Mi smo povelili advokata na javnu sednicu u Skupštini grada, koji je kao naš pravni zastupnik izneo probleme koji će nastati planom koji su pokušavali da proture. S obzirom da se njima tako nešto nikada nije desilo, bili su zatečeni. S druge strane, mi smo se i terminološki dobro spremili.

Nakon pokretanja inicijative, nas su počeli da kontaktiraju ljudi iz struke, koji su nas podržali i dali nam smernice kako i šta da radimo. Maksimalno smo se eksponirali, išli na televiziju, radio, novine, lokalno, ali recimo i u Banjaluku, Bijeljini, itd. jer je problem vezan za gradnju ovog tipa identičan u svim zemljama u tranziciji, a naročito ovde na teritoriji bivše Jugoslavije.

EC: Koliko ljudi možete da angažujete kada vam je potrebna podrška?

A.C.: Imamo inicijalno jezgro, pet-šest ljudi koji vode priču, prvi grad podrške broji do pedeset ljudi, a najšira priča je da lako možemo da pokrenemo mašineriju od 5.000 ljudi. Inače, mi bismo voleli da pomognemo na bilo koji način onima koji imaju slične probleme, jer mislim da naše iskustvo može dobro da dođe.

EC: Kako ste došli na ideju da se organizujete?

M.V.: Kad smo videli plan regulacije iz 2005. godine, napravili smo udruženje građana i okupili smo još par komšija koji ne žele da se taj deo grada menja kako su urbanisti smislili. Išli smo od političke partije do političke partije, savetovali smo se sa ljudima sa Saobraćajnog fakulteta, pa smo na osnovu toga izradili naš plan sa predlogom kako bi mogao, na primer, da se reši saobraćaj u Almaškom kraju. Skupili smo oko 1.000 potpisa podrške ljudi iz kraja i iz grada. Dobili smo naklonost više političkih partija i to suprotstavljenih, jer smo pristupili apolitično. Tu je i čitav niz udruženja i pojedinaca koji razmišljaju slično i koja su nam pomogli. Među njima su „Ekološki pokret“, „Srpska Atina“, „Novosadski klub“, Siniša Žarin iz „Manual Co“, itd.

M.M.: Mi smo se 2005. godine registrovali kao udruženje građana zahvaljujući savetu prijatelja, da pokrenemo inicijativu koja će imati društveno-političko uporište, jer mi kao organizacija imamo pravo da participiramo u procesu donošenja odluka isto kao i mesna zajednica. Akt registracije nevladine organizacije nam je mnogo toga olakšao,

Cement: A novi plan čije je donošenje usporeno, koliko se on oslanja na to što ste vi uradili? Možete li da nam pričate šta znači taj plan koji ste vi napravili?

M.M.: U velikoj meri je zasnovan na našem predlogu. Oni su nas pozvali pre nego što su počeli da planiraju, napravili su tri opcije plana sa nekim minimalnim odstupanjima od našeg predloga i nas je prijatno iznenadilo koliko je to blisko onome što mi zagovaramo. Mi smo davali primedbe da je dobro urađen, odnosno pohvale. Trenutno vlada zatišje jer su stale investicije, ali ja mislim da grad ne vidi ekonomski interes iz takvog plana. Još uvek ne možemo da kažemo – mi smo pobedili! To je dugogodišnji proces koji ne sme da prestane i baš je zato i stvoreno udruženje, da bi kroz kontinuitet borbe došli do nečega, jer ovde nema ništa na prečac.

EC: Ali opasnost uvek postoji - pomenili ste korupciju. Čak i da se plan donese, vi opet nemate sigurnost.

M.M.: Ali s druge strane, naša medijska prisutnost njih stavlja na stranu. Niko tu neće da se zaleće. Zato je i bitan kontinuitet našeg delovanja.

Jun, 2010.

snimak o. plisic 2010
nenad.bosnjak@net.rs

Mislim da grad nema dovoljno sluha za celu priču i da su sem infrastrukturnih, tehničkih stvari, u urbanističkom smislu nezainteresovani za grad.

ALMAŠANI TVRD ORAH ZA GRAD

ALMAŠKI KRAJ

Suočeni sa drastičnim planovima grada za izgradnju i probijanje bulevara, građani dela Podbare formiraju Udruženje „Almašani“ i prave nacrt svog predloga za Almaški kraj. Ovo je jedan od retkih primera samoorganizovanja građana koji su se angažovali i uspeali da direktno pregovaraju o budućnosti svog grada i pored brojnih pritisaka od strane građevinskih preduzimača i zavodljivosti njihovih ponuda (koje bi nekim od vlasnika kuća omogućile uvećanje nekretnina). Crtež prikazuje poslednji (usvojeni) plan koji deli Almaški kraj na „istorijski“ deo i već „načeti“ deo za izgradnju.

Samoorganizovano Društvo građana Podbare „Almašani“ osnovano je kao reakcija stanovnika na opsežne urbanističke promene u istorijskom Almaškom kraju, predložene planom detaljne regulacije, koje predviđaju probijanje bulevara kroz kraj i stvaranje prostora za višespratnice.

„Almašani“ kao ciljeve ističu očuvanje autentičnog istorijskog ambijenta kraja, njegovo uređenje za potencijalno turističke svrhe, a protiv se izgrađuju novih saobraćajnih pravaca i povećanju spratnosti i koeficijenta izgrađenosti od 90%.

NOVI SAD / JUL-AVGUST 2005.

Udruženje građana „Almašani“ anketira komšije, te se pokazuje da je 80% vlasnika parcela i 50% stanovnika za očuvanje ambijenta i strukture Almaškog kraja.

NOVI SAD / AVGUST 2005.

Plan za drastične izmene Almaškog kraja oboren je na sednici Skupštine grada, između ostalog i zbog delovanja i pritiska udruženja „Almašani“, koji nakon toga, u saradnji sa arhitektama-volonterima, prave predlog novog plana koji sadrži saobraćajnu analizu i očuvanje originalne matrice ulica.

NOVI SAD / OKTOBAR-NOVEMBAR 2006.

Anketiranje stanovnika Almaškog kraja i ostalih Novosadana, koje je naručio grad, pokazuje je da su stanovnici kraja koji imaju porodične kuće protiv menjanja postojeće strukture i ambijenta, dok su podstanari i stanovnici dvorišnih stanova za njihovo rušenje i povećanje spratnosti radi rešavanja sopstvenog stambenog pitanja, a nauštrb kulturnog nasleđa. Oni koji ne žive u ovom kraju se, prema anketi, zalažu za očuvanje Almaškog kraja kao važnog dela istorijskog imidža grada.

NOVI SAD / FEBRUAR 2008.

Na sednici Skupštine grada usvojen je izmenjeni plan detaljne regulacije dela Almaškog kraja u Novom Sadu, koji je zasnovan na predlogu koji je izradilo udruženje građana „Almašani“. Oduštalost se od probijanja bulevara kroz kraj i drastičnog povećanja spratnosti.

NOVI SAD / 26. NOVEMBAR 2010.

Savez udruženja likovnih umetnika Vojvodine (SULUV) kao profesionalno strukovno udruženje upućuje gradskim vlastima pismo u kojem zahteva osnivanje gradske galerije i sugerira lokaciju u Grčkoškolskoj 1. Povod je bila izjava člana Gradskog veća za kulturu Andreja Bursaća da grad planira da hol Studija M proglasi zvaničnim galerijskim prostorom. Novi Sad jedini je grad u Vojvodini i Srbiji koji nema gradsku galeriju.

NOVI SAD / 3. APRIL 2010.

Novi Sad je usvojio Agendu 21 za kulturu, dokument koji bi trebalo da bliže definiše kulturnu strategiju grada. Član Gradskog veća za kulturu Andrej Bursać izjavljuje da je Agenda i „jedno od mogućih rešenja za konflikte koji se nekoliko godina ponavljaju između različitih kulturnih organizacija i gradske uprave“, kao i da će Agenda uskoro biti detaljnije predstavljena javnosti. Ni nakon tri meseca od potpisivanja, Gradska uprava za kulturu nije javno predstavila Agendu kao ni njene pogodnosti po kulturnu scenu u gradu.

NOVI SAD / 27. SEPTEMBAR 2010.

Otvorena je izložba „Visible data_financing culture“ (Vidljivi podaci_finansiranje kulture) koja kroz grafički dizajn i organizaciju informacija obrađuje finansiranja kulture u Srbiji i u Slovačkoj, sa posebnim osvrtom na budžet za kulturu grada Novog Sada. Ovo komparativno istraživanje pruža bolji uvid u načine funkcionisanja mikro i makro kulturno-finansijskih politika. Projekat je realizovan u saradnji nezavisnih kulturnih organizacija – „Open Design Studio“ i „Institut za fleksibilne kulture i tehnologije Napon“, grafičkih dizajnera i studenata/kinja umetnosti iz Bratislave i Novog Sada.

NOVI SAD / 29. NOVEMBAR, 2010.

Stadion kulture

Ponovo je aktuelizovan projekat „Stadion kulture“ započet 2004. godine. U dogovoru sa članom gradskog veća i Kancelarijom za lokalni ekonomski razvoj grada (KLER), Centar za nove medije „kuda.org“ pribavio je preporuke DANA-a i rešenje republičkog Zavoda za zaštitu prirode kao dodatni dokument uz elaborat projekta „Stadion kulture“ u Dunavskom parku za moguću realizaciju.

NOVI SAD / MART-MAJ 2009.

Da li je moguće da je čitanje grada, koji je ranije pokazao zainteresovanost za realizaciju „Stadiona kulture“ rezultat izjava datih u okviru platforme „Za kulturne politike - politika kulture“? Stadion kulture bi oživeo i rekonstruisao devastirano rukometno igralište u Dunavskom parku, koje bi uz sportski dobilo i kulturni sadržaj. Projekat je pokrenuo Centar za nove medije „kuda.org“ i NAO – Normal Architecture Office, Novi Sad-Njujork, i na njemu je tokom godina saradivalo više lokalnih i internacionalnih arhitekata, urbanista i radnika u kulturi. Za finansiranje Stadiona verovatno bi bilo moguće nabaviti sredstva od inostranih fondacija i od sponzora, tako da njegova realizacija ne bi pala na teret gradskog budžeta.

NOVI SAD / JESEN 2009.

STADION KULTURE: SVE JE SPREMNO SAMO GRAD NIJE

BOLJE DA SE NIŠTA NE DESI, DOK SE NE DESI

Stadion

u Dunavskom parku ove zime služice kao klizalište na otvorenom. Međutim, dugoročna svrha ovog zdanja još nije određena. Inicijativa Centra_kuda.org da ovaj, nekada rukometni, stadion objedini rekreativni sport i kulturu, ni posle šest godina nije dobila epilog – niti pozitivan, niti negativan.

O čemu se zapravo radi? Grupa umetnika okupljena oko Centra za nove medije_kuda.org, uz pomoć novosadskog arhitekta koji živi u Njujorku, Srđana Jovanovića Vajsa, predstavila je projekat Stadiona kulture još 2004. godine, u vreme javnog uvida plana detaljne regulacije ovog dela Novog Sada, koji je i uvršten u ovaj plan. Sve ovo je proisteklo iz činjenice da u gradu nema prostora za nezavisne kulturne organizacije, da je stadion proglašen za graditeljsko nasleđe, te da se njegovi gabariti i namena ne mogu menjati, osim na delu tribina.

Tada na scenu stupa arhitekta Jovanović, koji uz pomoć svojih studenata sa Univerziteta u Filadelfiji i studenata volontera iz Beograda i Novog Sada, predstavlja idejno rešenje koje podrazumeva nadgradnju tribina, čime bi se broj mesta smanjio sa 800 na 550, ali bi se iznad njih stvorio zatvoreni prostor koji bi povećao ukupnu površinu sa 220 kvadrata na na celih 800 m2. Zanimljivo je da su se iz Centra_kuda.org ponudili da

pronađu finansijere za ovaj projekat, tvrdeći da spoj kulturno-sportsko-ekološkog sadržaja ima prođu kod namenskih fondova EU.

U periodu od 2004. do danas projekat Stadion kulture je uspešno promovisan na nekoliko internacionalnih izložbi kao originalno arhitektonsko rešenje u Bazelu, Švajcarska; Štutgartu, Nemačka; Bukureštu, Rumunija; Njujorku, Amerika; Roen, Francuska; Ljubljana, Slovenija, itd. Takođe su objavljeni tekstovi i ilustracije u knjigama (Phaidon, Njujork; Solitude Merz, Štutgart; Van Alen Institute & Princeton Architectural Press, Njujork) i stručnim časopisima za arhitekturu i dizajn (Genius Domus, Beograd; DaNS, Novi Sad; itd.).

Neko će se zapitati, pa što to do sada nije urađeno? Zašto se umesto ruine, koja ponekad služi isključivo rekreativcima, Novi Sad nije okitio multifunkcionalnim objektom sa savremenim terenom, knjižarom, bioskopom, prostorima za razne organizacije? Pogotovo što bi se u njegovu izgradnju uključila i Džejn Vorvik, inženjerka koja je vodila izgradnju čuvene Milenijumske kupole u Londonu 2000. godine.

Kako iz Centra_kuda.org navode, za vreme radikalne vlasti svaka priča je stala, ali nakon dolaska sadašnje vladajuće garniture izgledalo je da

stvari kreću s mrtve tačke. Krajnje je očigledna nezainteresovanost za bilo kakvo ulaganje u prostor za kulturu i mlade, naročito nakon javnog istupa gradonačelnika Igora Pavličića 2009. godine da Novi Sad neće nikoga pomagati osim Exit-a. I tako se proces, koji je bio pred potpisivanjem ugovora, vratio na početak, zapravo, nestajući u tišini i fiokama.

Zvuči čudno da grad, koji bi ovime dobio skoro besplatan višenamenski prostor, nije zainteresovan. Po rečima člana Gradskog veća Aleksandra Kravića, glavno pitanje jeste novac, odnosno oko dva miliona evra, koliko bi investicija koštala. Kravić kaže da projekat jeste zanimljiv, ali da iz Centra_kuda.org nikada nisu prikazali novac koji bi bio uloženi.

- Mi ne možemo da konkuriramo u naše ime za novac koji bi bio uloženi u imovinu grada. Grad mora da stane uz nas, a mi ćemo ukoliko to bude tako dogovoreno, voditi proces pronalazjenja novca, ako već u gradu ne žele to da urade. Tako jedino možemo da dobijemo potrebne pare za izgradnju – kaže Zoran Pantelić iz Centra_kuda.org.

Želimo vam srećnu novu dekadu sa više građanskih nego građevinskih akcija!

decembar 2010 - januar 2011.

